Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinr. Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, I. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovu
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 143. Brașovŭ, Lunĭ, Marțĭ 26 Iunie (8 Iulie) 1890.

Brașovŭ, 25 Iunie st. v.

Tisza s'a dusŭ, dér a rĕmasŭ „clica lui Tisza". Foile opoziționale ungurescĭ ne spunŭ, că acésta clică se luptă în modŭ desperatŭ cu celelalte grupurĭ din sînulŭ partidei guvernamentale, ca sĕ facă sĕ reiésă candidații ei la fiă-care numire nouĕ, fiă de fișpanŭ, orĭ de consiliarŭ ministerialŭ, orĭ de concipientŭ. Chiar și la universitate clica lui Tisza a avutŭ unŭ altŭ candidatŭ decâtŭ guvernulŭ, dér n'a isbutitŭ cu elŭ.

Acésta clică mai alesŭ ar voi sĕ nu se întemple nicĭ o schimbare în gruparea de pănă acuma a partidelorŭ din dietă și foile opoziționale atribue machianațiunilorŭ ei sgomotulŭ, ce l'au făcutŭ unele foi oficióse, că în partida stângei estreme s'a întêmplatŭ o scisiune și că chiar și partida stângei moderate maghiare este în stare de descompunere. Se înțelege, că de altă parte aceeașĭ oficioșĭ pretindcă în partida guvernului domnesce unirea și că aprópe toțĭ membrii ei au primitŭ programulŭ reformei administrative și că numai în privința unorŭ detaliurĭ mai domnesce órecare divergență de opiniunĭ.

Aceste faime, rĕspândite mai în urmă de „Coresp. polit." din Viena au produsŭ mai alesŭ între partisanii contelui Apponyi mare turburare și organele ei publică acuma unŭ comunicatŭ spre a desminți aserțiunile foilorŭ oficióse și a precisa atitudinea partidei oposițiunei moderate.

Partida lui Apponyi a introdusŭ din capulŭ locului în programulŭ ei reforma administrațiunei ce a primit'o acuma și ministeriulŭ Szapary în programulŭ sĕu. Ea reclamă dér pentru sine paternitatea acestei reforme, susținêndŭ, că numai aceia potŭ sĕ ducă în împlinire o programă de reforme, carĭ au stabilitŭ acéstă programă, și că de aceea trebue sĕ se grupeze din nou partidele din dietă, ca sĕ pótă urma o „eră salutară de reforme."

Oposițiunea moderată, dice comunicatulŭ amintitŭ, aprobă programa ministeriului Szapary în tóte părțile ei esențiale, dér deórece cea mai mare parte a membrilorŭ partidei guvernului, pe care acesta voiesce sĕ se razime, a urmăritŭ mai înainte o politică cu totulŭ contrară, ea aștéptă fapte și nu se mulțămesce cu vorbe. Numai atuncĭ oposițiunea moderată va sprijini guvernul, când aceste fapte vorŭ corespunde în tóte privințele declarațiunilorŭ făcute; la din contră ea va combate cabinetulŭ Szapary, cum a combătutŭ și cabinetulŭ Tisza.

Totulŭ se reduce dér la cestiunea viitórei grupărĭ. Apponyiștii vorŭ sĕ se fusioneze cu o parte din guvernamentalĭ și sĕ formeze ei viitórea partidă a guvernului, ér „clica lui Tisza". vrea sĕ mpedece cu orĭ ce prețŭ acéstă fusiune susținêndŭ, că nu e de lipsă, căcĭ acuma și Tiszaiștii au primitŭ programa de reformă. Și „clica lui Tisza" are mare influință încă și astădĭ.

Stânga estremă combate reforma proiectului, dér Apponyiștii arŭ dori sĕ atragă grupul lui Ugron Gabor, care s'a certatŭ cu Polonyi Geza și pare aplecatŭ a se împăciui și cu dualismulŭ, în sînulŭ oposițiunei moderate.

Se continuă dér, astădĭ, lupta între Apponyi și Tisza în altă formă. Acesta din urmă, deși nu póte spera sĕ revină la cârmă, își dice: a lucrat Apponyi din rĕsputerĭ la căderea mea, fi voiu dovedi la rêndulŭ meu, că am încă atâta putere sĕ împiedecŭ, ca dênsulŭ sĕ ajungă la loculŭ meu!

De aicĭ vine marea amărăciune a Apponyiștilorŭ în contra „clicei lui Tisza."

DIN AFARĂ.

Nota bulgară și Pórta.

Amŭ amintitŭ deja, că consiliulŭ ministerialŭ otomanŭ a hotărîtŭ sĕ nu rĕspundă notei bulgare, ci numai sĕ relateze asupra cestiunei representanțilorŭ marilorŭ puterĭ. „Times" întăresce acéstă versiune printr'o scire primită din Constantinopolŭ. Guvernulŭ bulgarŭ audindŭ despre hotărîrea Pórtei a adunatŭ unŭ consiliu de miniștri în Sofia, care sĕ judece asupra atitudinei ce are s'o ia față cu Pórta. Nota guvernului bulgarŭ are caracterulŭ unui ultimatum și de aceea guvernulŭ își ține de datorință a convinge pe Pórtă, că cuprinsulŭ notei nu este o vorbăriă gólă. Spre scopulŭ acesta însĕ consiliulŭ ministerialŭ bulgarŭ nu ține de necesarŭ a proclama numai decâtŭ independența Bulgariei și a nimici prin acésta suzeranitatea Sultanului. Inainte de ce guvernulŭ ar recurge la aceste mijlóce estreme, va încerca alte modalitățĭ întru ajungerea scopului sĕu. Inainte de tóte va suspenda plătirea sumelorŭ, care le trăgea Pórta dreptŭ contribuțiă a suzeranității; alŭ doilea, nu va da muftiilorŭ turcescĭ aflătorĭ în Bulgaria ajutórele de statŭ date până acum, și alŭ treilea, va isgoni din Bulgaria și din Rumelia orientală pe episcopii grecĭ. Décă tóte acestea nu vorŭ duce la resultatŭ, guvernulŭ bulgarŭ va recurge și la alte mijlóce. Dér consiliulŭ ministerialŭ bulgarŭ, dice „Times", recunósce acum, că proclamarea independenței Bulgariei este unŭ espedientŭ desperatŭ și tocmai pentru acésta guvernulŭ bulgarŭ va aplica espedientulŭ acesta numai atuncĭ, când se va convinge, că Sultanulŭ se reține cu cerbiciă dela împlinirea datorințelorŭ sale de suzeranŭ față de Bulgaria, arătândŭ și unŭ indiferentismŭ hotărîtŭ față cu dreptele pretensiunĭ ale supușilorŭ sĕi.

Crisa ministerială în Spania.

O telegramă, ce-amŭ primit'o Sâmbăta trecută, nĭ-a vestitŭ demisiunea cabinetului Sagasta în Spania, pentru a cincea óră. In dilele din urmă ministeriulŭ Sagasta a avutŭ dile amare. Cu tóte că încercările făcute de Sagasta pentru de-a se împăca cu Gamacittii au rĕușitŭ încâtva în Iuniu a. c., totușĭ cabinetulŭ liberalŭ prin acéstă împăciuire nu s'a întăritŭ câtușĭ de puținŭ și de-o reconstruire a lui nu mai putea fi vorba, mai alesŭ dela crisa din urmă, pe care numai greua îmbolnăvire a micului rege a delăturat'o. Don Praxedes Mateo Sagasta, omŭ de 63 anĭ, este unulŭ din cei mai distinșĭ bărbațĭ de statŭ ai Spaniei. In timpŭ de 18 anĭ de cincĭ orĭ a ajunsŭ în fruntea afacerilorŭ țĕrei, la 1872, 1874, 1881, 1886 și 1888. Cabinetulŭ actualŭ l'a formatŭ în 14 Iunie

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

PĔCATELE LITERAȚILORŬ NOȘTRI

de a introduce nomenclatura străină în limba română.

Abia acum am pututŭ avé la îndemână: *„Istoria Românilorŭ din Dacia Traiană"*, de Al. D. Xenopol, profesorŭ universitarŭ și advocatŭ la Iași.

Volumulŭ I, de 623 paginĭ, se compune din patru capete.

Capul I: Timpurile ante-romane.

Capulŭ II: Starea Daciei sub Romanĭ.

Capulŭ III: Dacia în prima periódă a năvălirei barbare.

Capulŭ IV: Venirea Ungurilorŭ etc.

Acestŭ volumŭ, în lipsa celorlalte II, III, IV, V și VI, anunțate de autorŭ în precuvêntare, că vorŭ eși în urmă, a fostŭ presentatŭ în sesiunea Academiei Române din anulŭ 1889 și așteptam sĕ vĕdŭ în adevĕrŭ „inavuțită literatura nóstră națională încă cu unŭ opŭ, a căruia folosire" sĕ fiă indispensabilă pentru aceia, carĭ se ocupă cu istoria vechilorŭ colonĭ din Dacia Traiană.

Așteptarea mea era cu atâtŭ mai legitimă, cu câtŭ opulŭ a fostŭ încoronatŭ cu premiulŭ de 5000 lei și autorulŭ lui fiindŭ profesorŭ de „Istoria Romanilorŭ" la facultatea de litere și filosofiă dela Universitatea din Iași, îmĭ închipuiam a fi competentŭ în asemenea materiă și lucrarea sa va fi corectă și esactă, celŭ puținŭ în **nomenclatura română.**

Condusŭ de acéstă a mea închipuire, inima îmĭ sălta de bucuriă, vĕdêndŭ, în fine: „Istoria Românilorŭ din Dacia Traiană" scósă la lumină din întunereculŭ, în care se credea a fi perdută.

Bucuria mea însĕ, la pagina 246, relativă la viéța „Daco-Romanilorŭ", s'a mai calmatŭ, cetindŭ următórele rêndurĭ.

„Deși nu ne-au rĕmasŭ nicĭ o scire directă asupra lucrărei Ocnelorŭ (sic) totușĭ putemŭ deduce o asemene din faptulŭ, că amŭ întâlnitŭ in Dacia unŭ întreprindĕtorŭ alŭ Salinelorŭ și de pe numele unui orașŭ *Salinae*, botezatŭ de Romanĭ pe pămêntulŭ Daciei, și care se află tocmai pe loculŭ, unde și astădĭ se găsesce încă o bogată mină de sare la Maros-Ujvár." (sic)

Ajungêndŭ la pagina 251 dădui peste una și mai bócănă:

„De aceea printre mai multe contracte de vêndare, cumpĕrare, închiriere, împrumutatŭ și depositŭ, s'au găsitŭ în tablele cerate dela *Verespatak* (bravo) și 2 contracte de societate."

Maros-Ujvár românesce e Uióra și Verespatak=Roșia. Acestea numirĭ le sciu și cei neînvĕțațĭ și numai învĕțatulŭ profesorŭ dela Iașĭ sĕ nu le scie?.... Se póte?!...

In Transilvania suntŭ patru localitățĭ, din care s'a esploatatŭ din vechime sare: Ocnele-Uiórei, Ocnele-Sibiiului, Ocnele-Turdii și Ocnele-Deșiului.

Uióra e unŭ orășelŭ înființatŭ în timpurile mai nouĕ lângă Ocne, vechiu satŭ românescŭ aședatŭ la Salinele romane de pe malulŭ stângŭ alŭ Mureșului în fața Vințului de susŭ și dela Ocne la o mică depărtare este situatŭ unŭ altŭ satŭ vechiu românescŭ, numitŭ Ocnișóra, unde în copilăria mea erau cei mai vestițĭ *călușerĭ.*

Cu numele Roșia esistă douĕ localitățĭ române în Transilvania: una e Roșia din Munții-apusenĭ și cealaltă e Roșia de pe Sĕcașŭ.

In casulŭ de față avemŭ a face cu Roșia din Munții-apusenĭ și numirea maghiaro-slavonă de *Verespatak* chiar tradusă din vorbă în vorbă în românesce e *Valea-Roșie.*

La pagina 252, dândŭ peste „Harta șoselelorŭ și valurilorŭ romane" mĭ-am făcutŭ cruce de toponimia maghiaro-germană cuprinsă în ea. Pentru a găsi isvorulŭ, am confruntat'o cu harta murală: „România cu țĕrile vecine" editată în 1885 de d-lŭ Socec et Comp. din Bucurescĭ și în care întréga nomenclatură a localităților din Transilvania e indicată numai în limba maghiaro-germană, fiindŭ în multe locurĭ greșită chiar și în acestŭ textŭ.

De aceea cu durere trebue sĕ spui, că d-lŭ Xenopol a copiatŭ harta D-lui Socec și spre ilustrarea afirmațiunei mele voiu cita din textulŭ explicativŭ alŭ d-lui Xenopol privitorŭ la „Constructiunile romane" (pag. 253) următórele schimonosirĭ-modelŭ ale nomenclaturei române din cuvêntŭ în cuvêntŭ aflătóre și pe harta d-lui Socec lucrată în Viena de unŭ jidanŭ maghiaro-germanŭ, și anume:

1888 și de-atuncĭ a trecută peste marĭ lupte parlamentare. Crisa actuală au provocat'o în modŭ nemijlocitŭ ultimele desbaterĭ din camere. Anume, în casa deputațilorŭ s'a propusŭ promulgarea amnestiei generale. Desbaterile asupra acestei propunerĭ au fostŭ fórte vehemente, căcĭ Sagasta s'a opusŭ propunerei și a declaratŭ, că la timpŭ oportunŭ va încredința afacerea amnestiei, reginei. Atuncĭ se audiră cele maĭ grave învinuirĭ la adresa guvernului. In urma acésta ómenii viitorului se dice că suntŭ: Canovas de Castillo, Romero Robledo și Campos Martinez. Se crede maĭ alesŭ că Canovas va forma cabinetulŭ. Canovas a fostŭ celŭ dintâiu ministru-președinte a domniei epocei Alfonsiștilorŭ și creatorulŭ constituției dela 1876.

Cele maĭ nouĕ scirĭ telegrafice din Madridŭ asigură chiar, că crisa ministerială s'a sfĕrșitŭ prin compunerea noului cabinetŭ sub conducerea lui Canovas. Noulŭ ministeriu e compusŭ astfelŭ: *Canovas del Castello*, ministru-președinte; ducele *Tetuan*, ministru de esterne; *Casgagon*, ministru de finanțe; *Silvela*, ministru de interne; *Villaverde*, ministru de justiție; *Isasa*, ministru de comerciu și de lucrărĭ publice; *Azcarraga* ministru de rĕsboiu; *Béranger*, ministru de marină și *Fabre*, ministru alŭ afacerilorŭ coloniale.

Pressa ruséscă și esecutarea lui Panița.

Amŭ disŭ, că esecutarea lui Panița va face sânge rĕu în pressa rusésca. „Novoje Vremja" între altele dice, că omorulŭ acesta adeveresce corectitatea proverbului, care dice, că pe celŭ ce vré sĕ-lŭ bată Dumnedeu, maĭ înainte îĭ ia mintea. Esecutarea lui Panița, dice maĭ departe fóia rusésca, nu este altceva, decâtŭ unŭ asasinatŭ ordinarŭ și stupidŭ, ce l'a comisŭ Stambulov. Regimulŭ teroristicŭ însĕ nu va folosi nimicŭ, căcĭ elŭ nu se póte rĕdima în Bulgaria nicĭ pe massa poporuluĭ, nicĭ pe armată. Elŭ nu este decâtŭ cea maĭ viuă dovadă a slăbiciunei. Fapta sângerósă nu va înfrica pe nime în Bulgaria, dér va deștepta rĕsbunătorĭ fată cu omorulŭ sĕvîrșitŭ de Stambulov. „Grajdanin" dice, că împușcarea lui Panița n'a fostŭ o esecutare, ci mórtea unui erou. „Gazeta" vorbesce de-o revoluțiă în Bulgaria și dice apoi, că principele Ferdinand a vĕdutŭ că rĕmânerea luĭ în Bulgaria va fi periculósă pentru elŭ și de-aceea s'a refugiatŭ în Viena. „Vjedomosti" întrébă, că ce se va întâmpla cu Kalubkov; fi-va elŭ estradatŭ Rusieĭ? Asta depinde dela diplomația germană, dice fóia rusésca, a căreĭ datorință e, sĕ apere interesele rusescĭ în Bulgaria.

SCIRILE DILEI.

Grindină mare. In 4 Iulie n. c. o grindină îngrozitóre a devastatŭ hotarĕle maĭ multorŭ comune românescĭ din diferite părțĭ ale Câmpiei. Intr'una din corespondențele ce le primimŭ în privința acésta se dice:

„Sĕmĕnăturile, de totŭ frumóse și multŭ promițĕtóre, de pe întregŭ hotarulŭ *Ormenișului de Câmpiă* au fostŭ cu desĕvêrșire nimicite prin o grindină ne maĭ pomenită, ce a cădutŭ în 4 Iulie n. pe la amédĭ în mărimea ouĕlorŭ de porumbŭ și de găină, ba încă și maĭ marĭ. Furtuna a duratŭ numaĭ o jumĕtate de oră, în care timpŭ a distrusŭ totulŭ. De cătră séră satulŭ gemea de plânsetele și vaetele nenorociților locuitorĭ, carĭ în ródele munceĭ lorŭ de peste anŭ nu maĭ au nicĭ o nădejde. Asiguratŭ contra grindineĭ n'a fostŭ nimenea. Asemenea au fostŭ atinse de acéstă nenorocire elementară și comunele învecinate: *Dêmbă, Craifalĕu, Fărăgău*" etc.

— Altă scire primimŭ din Uroiulŭ sĕcuiescŭ: „După-ce în anulŭ trecutŭ din causa seceteĭ |marĭ, nu s'au făcutŭ bucatele, poporulŭ aștepta cu mare dorŭ și bucuriă secerișulŭ acestuĭ anŭ, deórece țérinele promiteau multŭ. Dér étă că în 4 Iulie se ridică unŭ norŭ greu din partea de cătră médă-nópte și apusŭ, din care, între órele 11—11½ a. m., se descărcă o grindină, care a nimicitŭ o parte din hotarŭ, așa că nu maĭ este speranță, sĕ se maĭ ridice bucatele sdrobite. Asemenea au fostŭ devastate maĭ multe hotarĕ din jurulŭ Bandului de Câmpiă."

— Totŭ de asemenea natură este și următórea scire, ce ni-se trimite din Baia de Crișŭ cu data 3 Iulie n. c.: „De multŭ nu v'am scrisŭ nimicŭ de prin Zărandŭ, ér acum, durere, am sĕ vĕ scriu despre o întêmplare tristă, care a atinsŭ acestŭ poporŭ multŭ cercatŭ de aicĭ. Astădĭ, între 2—3 óre p. m., după o căldură înădușitóre de maĭ multe dile, aicĭ în Baia de Crișŭ și jurŭ a cădutŭ o grindină în mărimea óuĕlorŭ de porumbŭ, care a causatŭ daune însemnate în tóte productele agricole, maĭ cu sémă la sĕmĕnăturĭ și ierburĭ."

***

D-ra Alma de Dunca-Schiau. „Familia" scrie: Unŭ publicŭ numerosŭ îndesuia până în ultimulŭ unghiu sala Redutei din Budapesta la 21 a lunei tr., unde se ținea esamenulŭ claselorŭ superióre de piană a elevelorŭ conservatoruluĭ de musică. Ultimulŭ numĕrŭ alŭ variatei programe fŭ împlinitŭ de d-ra Alma de Dunca-Schiau cu „parafrasa" de Liszt pe „Rigoletto." Succesulŭ, ce a avutŭ joculŭ sĕu la acest esamenŭ, a întrecut tóte așteptările, a mărturisit'o însușĭ bĕtrânulŭ directorŭ alŭ conservatoruluĭ. La terminarea piesei sale, nu numaĭ că sala resuna de aplause, dér tóte autoritățile musicale presinte, împreună cu profesorĭ și directorulŭ conservatoruluĭ, încungiurară pe tinĕra jună elevă spre a-ĭ strînge mânile și a o felicita pentru joculŭ sĕu atâtŭ de briliantŭ, plinŭ de simțĕmêntŭ și eleganță. A fostŭ unŭ adevĕratŭ triumfŭ. Nicĭ s'a maĭ opusŭ, ca obicĭnuitŭ, direcțiunea, ca d-șóra Dunca sĕ priméscă splendidele buchete ce i-s'au oferitŭ. Intre primiĭ cunoscĕtorĭ de musică și admiratorĭ ai talentuluĭ d-reĭ Dunca s'a remarcatŭ principele Ghica, consululŭ generalŭ alŭ Româniel, care a asistatŭ la concertŭ împreună cu întregulŭ consulatŭ și a oferitŭ junei sale compatrióte unŭ buchetŭ de rose din cele maĭ rare. D-ra Alma de Dunca-Schiau s'a distinsŭ în acestŭ anŭ și la esposițiunea școleĭ de desemnŭ și pictură, unde niște strugurĭ aĭ seĭ, în aquarel, atragŭ atențiunea asupra deosebituluĭ sĕu talentŭ în arta picturei.

***

Pactulŭ germano-cehŭ. Foile Cehilorŭ bĕtrânĭ declară, că despre pactulŭ germano-cehŭ nu póte fi vorba până când limba cehă nu va fi primită ca limbă oficială internă. „Politik" dice, că nu este putere în Austria, care ar puté face pactulŭ după tóte formalitățile fără de admiterea limbei cehe, ca limbă oficială. Décă Cehii, dice „Politik", vorŭ lua posițiă față cu guvernulŭ, amêndouĕ partidele se vorŭ distruge. Gregr a ținutŭ o cuvêntare, în mijloculŭ unuĭ cercŭ de cetățenĭ din Praga, în care a declaratŭ, că Cehii nicĭ-odată n'au fostŭ într'o situațiune maĭ grea decâtŭ acum. Gregr a combătutŭ singuraticele punctațiunĭ ale pactuluĭ, și a atacatŭ vehementŭ pe Rieger. Clubulŭ a hotărîtŭ, ca sĕ someze pe ceĭ doi deputațĭ cehĭ aĭ orașului Praga, Tomek și Touzinski, sĕ-șĭ depună mandatele.

***

Osemintele lui Mickiewicz în Cracovia. La 4 Iulie n. a avutŭ locŭ în Cracovia remiterea solemnă a rĕmășițelorŭ lui Mickiewicz. Maĭ multŭ de 100,000 de persóne au asistatŭ la acéstă ceremoniă. Delegații au remisŭ cosciugulŭ mareșaluluĭ Galiției, d. Ladislas. Mickiewicz, fiulŭ poetuluĭ, a rostitŭ unŭ discursŭ în care a mulțumitŭ națiunii poloneze, pentru onorurile făcute părinteluĭ sĕu. După maĭ multe discursurĭ rostite de mareșalulŭ, de poetulŭ Asnyk și de profesorulŭ Tarnovski, cardinalulŭ Dunajevski a celebratŭ ceremonia religiósă în cripta Wawel. Tóte orașele din Galiția au fostŭ representate la serviciulŭ funebru. Cu acéstă prilejŭ s'au bătutŭ patru medalii comemorative.

***

Nouă pușcă. După cum spune „Matin", camera comercială din Saint-Etienne a premiatŭ cu 10,000 de francĭ și cu medaliă de aurŭ pe Paulŭ Gifford, inventatorulŭ puscei, care se póte umplé cu gazŭ fluidŭ. Pușca e fabricată astfelŭ, încât sub țévă e un reservoriu de oțel, care cuprinde în sine gazŭ candensatŭ fórte tare. Când apeșĭ cocoșulŭ, se deschide unŭ ventilŭ, care dă locŭ gazuluĭ, ce venindŭ în contactŭ cu aerulŭ, svêrle glonțulŭ c'o putere multŭ maĭ mare decâtŭ prafulŭ de pușcă. Treĭ sute de împușcăturĭ costă numaĭ 5 cr.

***

Inveninarea luĭ Orban Balázs. Cetimŭ în „Egyetértés", că mórtea fostuluĭ romanofagŭ, a deputatuluĭ sĕcuiu *Orban Balázs* ar fi fostŭ pricinuită de-o bólă causată prin inveninare.

***

Monografia orașuluĭ Alba-Iulia. Representanța orășenéscă a Albeĭ-Iulieĭ a hotărîtŭ în ședinta sa dela 24 Iuniu sĕ se facă monografia orașuluĭ Alba-Iulia, începêndŭ cu întâiulŭ vécŭ d. Chr. Lucrarea va cuprinde 4 tomurĭ, dintre care 3 vorŭ tracta partea istorică, ér alŭ patrulea se va ocupa cu topografia orașuluĭ și a ținuturilorŭ din apropiere. Partea geografică va fi lucrată de ómenĭ de specialitate, ér partea istorică s'a încredințatŭ directoruluĭ școlelorŭ reale din Deva, Király Pál. Primulŭ tomŭ alŭ monografieĭ va apăré în decursulŭ anuluĭ viitorŭ.

***

Patru copiĭ odată. „Timpulŭ" află, că Vinerĭ nóptea, femeia Voica din comuna Mărăcinenĭ, jud. Buzĕu, a născutŭ treĭ copiĭ, din care doĭ bĕețĭ și o fată, carĭ trăescŭ. Când a fostŭ sĕ nască pe alŭ patrulea a muritŭ împreună cu copilulŭ. Copiiĭ născuțĭ au rĕmasŭ fără de nicĭ o îngrijire.

***

Petrecerĭ de véră. O petrecere de véră va arangia Reuniunea femeilorŭ române din Abrudŭ, Abrudsatŭ și jurŭ la 13 Iulie n. c. în „Praterŭ". Prețulŭ de întrare 50 cr. pentru o persónă. Inceputulŭ la 3 óre p. m. Provederea cu mâncărĭ și beuturĭ este concredută ospĕtaruluĭ W. Czech. In casŭ de timpŭ nefavorabilŭ petrecerea se va amâna pe Dumineca următóre, adecă pe 20 Iulie s n. suprasolvirile se vorŭ chita pe cale diaristică. —

—Altă petrecere de véră va arangia

„1) Dela Gradiștea la Hațegŭ, dice D-lŭ Xenopol, și de acolo prin **Kișkalău** (minunatŭ!) peste Mureșŭ la Alba-Iulia, Maros-Ujvár (bravo!) și totŭ în susŭ pe cursulŭ Mureșului, întovărășindu-lŭ când pe drépta, când pe stânga, până aprópe de punctulŭ unde acestŭ rîu apucă direcțiunea sud-vestică la Szász-Regen și Fülhaza". (?!)

Ce o fi **Kișkalăulŭ?** Dumnedeu scie! Și fiindŭ-că în legătură cu căile de comunicațiune pe apă și pe uscatŭ, d-lŭ Xenopol vorbesce și despre *luntrașĭ*, îmĭ permitŭ a-ĭ spune, că drumulŭ care vine din țéra Hațegului trece peste Mureșŭ la Partoșŭ în Alba-Iulia. Partoșulŭ e o mică comună românéscă și forma unŭ însemnatŭ portŭ pe țĕrmulŭ dreptŭ alŭ Mureșuluĭ în apropiere de câte-va minute de Alba-Iulia și în care se aflau marĭ magazii pentru deposite de sare, adusă parte cu luntrele dela Ocnele Uiórei și parte cu carĕle pe drumulŭ țĕriĭ dela Ocnele Turdii.

Locuitorii comunelorŭ române învecinate, precum acei din Orda de josŭ, Orda de susŭ, Limba, Ciugudŭ etc. împreună cu părtoșenii și chiar și cu uniĭ din Alba-Iulia erau ceĭ maĭ vestițĭ luntrașĭ.

Sarea se exploata în regiă și cea maĭ frecuentă navigațiune pe Mureșŭ era dela Ocnele-Uiórei până la Tisa. La câte unŭ transportŭ funcționau în dilele nóstre câte unŭ *Hăieușŭ-meșterŭ*, 2 sĕu 3 *ibăraițerĭ* și câte unŭ *codarŭ*, acestŭ termenŭ pentru indicarea gradului funcțiunei era păstratŭ chiar și în limba oficială maghiaro-germană. Tóte acestea numirĭ le-am luatŭ așa cum mi le-au spusŭ luntrașii și funcționarii lorŭ în diferite ocasiunĭ când am fostŭ la Partoșŭ.

Alba-Iulia, căreia poporulŭ îĭ dice Bălgradŭ și nu Belgradŭ, se compune din următórele cartiere, păstrate chiar așa în limba română: Piața cu „biserica grecéscă", care e o biserică română ortodoxă și la care aparținŭ ceĭ maĭ de frunte comercianțĭ, industriașĭ și alțĭ fruntașĭ românĭ; „Lipovenii" aĭ căruĭ locuitorĭ românĭ se ocupă cu agri- și horticultură și chiar și cu meseriile; „Hăieușii" (Luntrașii) aĭ căruĭ locuitorĭ se ocupau și cu luntritulŭ; „Maerii" cu douĕ bisericĭ române, una ortodoxă și alta unită, care se numesce „Mănăstire"; „Ulița Șurilorŭ", „Ulița Jidovilorŭ" și în fine „Cetatea" situată pe unŭ dealŭ d'asupra orașuluĭ. Portulŭ bărbațilorŭ Bălgrădenĭ e comunŭ cu alŭ Românilorŭ sătenĭ din împrejurime, ér alŭ femeilorŭ diferă multŭ de alŭ sătenilorŭ române, afară de alŭ Bărăbănțenelorŭ, care e aprópe identicŭ cu alŭ Bălgrădenelorŭ.

Trecêndŭ acum la punctulŭ 2, d-lŭ Xenopol urméză astfelŭ:

„Din acéstă ramură se desparte o cale laterală (?) care pornesce dela Alba-Iulia cătră Baia Abrudului, vechiulŭ Alburnus maiorŭ, unde se aflau mine de aurŭ precum și în apropiere de Verespatak" (sic.)

Décă D-lŭ Xenopol, bine-voia a merge la fața loculuĭ, se convingea, că vechiulŭ și principalulŭ drumŭ romanŭ în capĕtulŭ extremŭ din Munții apusenĭ se deschide din Buciumanĭ, și anume din Bucium-Poenĭ și ese peste Contu și Vâlcoiŭ pe la Negrilésa în Câmpulŭ Troianului la Zlagna, de unde urméză cursulŭ Ampoiuluĭ — și nu *Ompoi* cum numesce d-sa acestriu — pe la Galațĭ, Feneșŭ, Presaca, Ampoița, Șardŭ, Rĭparoșie, pe după cetatea Bălgraduluĭ la Partoșŭ și aci prin unŭ podŭ peste Mureșŭ se împreună cu celŭ din țéra Hațeguluĭ.

In celelalte patru puncte, pagina 254, 255 și 244, D-lŭ Xenopol folosesce o nomenclatură, care te amețesce de capŭ, de esemplu:

Sameșŭ în locŭ de Someșŭ; Bethlen în locŭ de Becleanŭ; Klein-Schenk în locŭ de Cincșorŭ sĕu Cinculŭ, micŭ; Bereczk în locŭ de Bretcu; Niarad în locŭ de Nirașŭ de lângă satulŭ Nirașteu; Szasz-Regen în locŭ de Reghinŭ; Fülhaza (?), Mikhaza (?), Vécz (?), Enlaka (?), **Veczel** (!) în locŭ de *Vițĕlŭ*, satŭ românescŭ situatŭ între Deva și Dobra, aĭ căruia locuitorĭ, pare-mi-se, erau grănițerĭ pedestrașĭ în Regimentulŭ compusŭ din Românii Hinedorenĭ, Hațeganĭ, Scăunenĭ, (Jina, Vestemŭ, Spinĭ, Racovița etc.) și Oltenĭ din țéra Făgărașului.

Sibiiu în locŭ de Țibinŭ, nume păstratŭ chiar așa în gura poporuluĭ; Gerla în locŭ de Gherla; Chirniculŭ (!) în locŭ de Cărniculŭ, munte la Corna lângă Abrud; Zalatna în locŭ de Zlagna sĕu Slatna; **Cebe** (!) în locŭ de Țebea; Boița în locŭ de Băița, căcĭ Boița la Turnulŭ-roșu de lângă Sibiiu.

Tirnova în locŭ de Târnava, căcĭ

Inteligenţa română din opidulŭ Dicio-Sân-Mărtinŭ şi jurŭ Dumineca în 27 Iuliu n. c. în grădina d-lui I. Bukuresti. Inceputulŭ la 3 óre p. m. Pentru timpŭ nefavorabilŭ este îngrijitŭ de unŭ localŭ acomodat. Venitul e destinat pentru reînoirea bisericei românescĭ gr. c. de acolo. Preşedinte: Vasilie Zehanŭ. Secretarŭ: Iacobŭ P. Macaveiu. Casarŭ: Timoteu Circa. Controlorŭ: Demetriu Golianŭ. Membrii în comitetŭ: Simeonŭ Căluţŭ, Zacharia Boilla, Simeonŭ Ciuchina, Ioanŭ Popŭ, Mironŭ Dascălu, Ioanŭ Circa, Emiliu Popŭ, Alesandru Mutu, Basiliu Folea, Ioanŭ Mărgineanu. Peţulŭ întrărei: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl. Suprasolvirile şi ofertele se vorŭ chita în diarele românescĭ.

Corespondenţa „Gaz. Trans.“

De lângă Ieriulŭ Selagiului, 30 Iuniu.

Onorată Redacţiune! Cu ocasiunea adunărei generale a Reuniunei învěţătorilorŭ rom. Sělăgienĭ din 3 Iuniu, s'a ţinutŭ în Hotoanŭ şi unŭ balŭ românescŭ, la care au luatŭ parte cele mai distinse familii române din vecinătate, precum şi vre-o 6 familii alese maghiare. Atâtŭ despre decursulŭ acestuia, câtŭ şi mai vêrtosŭ despre însaşĭ adunarea generală şi festivităţile, cu carĭ a fostŭ împreunată, am aşteptatŭ din partea celorŭ mai competenţĭ sě se facă unŭ raportŭ mai aměnunţitŭ în diarele nóstre românescĭ, dêr abia în a patra sěptěmână după adunare, cetirămŭ o corespondenţă subscrisă de „Bungărdénulŭ“ în n-rii 133 şi 134 ai „Gazetei Transilvaniei“. D sa însě nu face amintire despre balŭ, ba şi în alte privinţe o astfelŭ de adunare, cum a fostŭ cea dela Hotoanŭ, despre care însuşĭ recunósce, că a fostŭ una dintre cele mai însemnate dintre câte a avutŭ Reuniunea de 20 de anĭ, de când esistă, trebuia sě o presinte publicului într'unŭ tablou mai completŭ, ba alocurea chiar şi mai esactŭ.

Peste decursulŭ şedinţei, care este sufletulŭ adunărei, d.-sa fuge într'unŭ rěsufletŭ şi nu se opresce până la banchetŭ. Despre propunerĭ şi propunětorĭ, despre disertiunĭ şi disertanţĭ, despre adunarea de după amedĭ şi despre alte lucrurĭ interesante, D-lŭ Bungărdénulŭ tace, sêu că numai le atinge ca cu vêrfulŭ degetului cum ar voì a-le hipnotisa.

Ca adunarea amintită, în multe privinţe sě pótă fi una dintre cele mai însemnate, s'au făcutŭ tóte pregătirile, cu multă ostenélă, de-o parte spre a ridica nimbulŭ Reuniunei şi alŭ membrilorŭ sěi înaintea poporului şi a străinilorŭ, de altă parte pentru ca acea ocasiune binevenită sě servéscă de unŭ mijlocŭ puternicŭ spre a produce o valóre morală şi naţională în poporulŭ acestorŭ părţĭ limitrofe, de unde până la Saboloiu, sêu Betulia — cum o accentuá savantulŭ protopopŭ Selăgianŭ în toastulŭ sěu istoricŭ şi plinŭ de instrucţiunĭ folositóre, ce l'a disŭ la banchetŭ, — suntŭ numai două hotare a două comune românescĭ din Sătmariu şi apoi ai gătatŭ cu graiulŭ românescŭ. Chiar pentru acésta, afară de inteligință a fostŭ învitatŭ şi poporulŭ din comunele vecine, care s'a presentatŭ în numěrŭ frumosŭ, şi care vědêndŭ o manifestaţiă românéscă atâtŭ de măréţă — unică în feliulŭ sěu pe la noi — s'a întorsŭ la vetrele sale mulţămitŭ, povestindŭ consătenilorŭ, că: Românŭ verde nu se perde.... Nu mai puţinŭ a fostŭ instructivă şi însufleţitóre acea adunare pentru d-nii învěţătorĭ de peste Ieriu (diecesa oradană), carĭ abia în anulŭ acesta şĭ-au primitŭ aprobate statutele Reuniunei lorŭ.

D-lŭ coresp. „Bungărdénulŭ“ trebuia dérá sě scrie esactŭ şi la timpŭ despre *cea mai însemnată* adunare, sêu sě nu fi scrisŭ nimicŭ. De-altmintrelea eu nu am de scopŭ a întregi corespondenţa desŭ amintită, ci voescŭ numai în câte-va liniaminte a scrie ceva despre balŭ.

Comuna Hotoanŭ, situată în cea mai estremă parte a apusului Selăgianŭ, nicĭ când nu a vědutŭ în sînulŭ sěu o aşa însemnată mişcare românéscă, ca a 3-a di de Rusalii. Căruţele se perêndau una după alta, aducêndŭ óspeţĭ din Sělagiu, Biharia şi Sătmarŭ, carĭ salutândŭ şi îmbrăţişându-se cu cei ce au fostŭ peste di şi la adunare, plecară în mare mulţime la cassă, unde se împărţiau biletele de întrare la balŭ, aşa că cei doi cassierĭ şi notarulŭ — toţĭ trei din clasa economilorŭ, senatorĭ scolarĭ — abia joiau a primi banii, a-i induce la protocolŭ şi a împărţi bilete.

Sala, care era împodobită cu ramurĭ verdĭ, cu ghirlande şi iluminată frumosŭ, séra la 8 óre era îndesuită de publicŭ alesŭ, ér în o margine erau postaţĭ coriştii din locŭ şi mulţime de poporŭ îmbrăcatŭ sěrbătoresce, ce se desfăta în jocurile frumóse, carĭ şi-au luatŭ începutulŭ cu „Ardeléna“.

La fiă-care pausă, coriştii întonau câte-o hore naţională, aşa că publiculŭ a avutŭ distracţiune şi petrecere plăcută şi veselă până în dalba diuă. Dintre óspeţii, carĭ au fostŭ la balŭ, cei mai mulţĭ împreună cu onorabilele lorŭ familii, voiu aminti pe: Rvds. D-nŭ Vicariu a-lŭ Sělagiului, A. Cosma, protopopii: Sělăgianu, Lazarŭ şi Coroianŭ, G. Filepŭ adv. em; T. Nichita din Zelau, Iernea din Tarcea, D. Popŭ adv., preoţii: Keregi, Mureşianŭ, Cucŭ, Modi, Farcaşiu, fam. Sfura, Dragoşiu, P. Lobonţiŭ, Fl. Sělăgianŭ, G. Filepŭ, Leşianu. Notar. Bozintanŭ, posesorii: Branŭ, Boroşiu, Szilagyi etc. mai toţĭ învěţătorii Sělăgenĭ şi alţĭ 5 din Diecesa Oradiei cu fam., tinerĭ şi tinere, ér dintre familiele maghiare au fostŭ: Dornev dela Santău, Kavasi-eştii şi Kovacs-estii dela Căoaşiŭ, Csontos din locŭ şi Récsei-eştii dela Doroltŭ.

Jocurile au fostŭ conduse cu rară isteţime de către tîněrulŭ teologŭ abs. Lengelŭ dela Stremţŭ.

Venitulŭ materialŭ, cu tóte că la unii dintre d-nii învěţătorĭ Sělăgenĭ li-s'a concesŭ a plăti preţulŭ întrărei numai pe jumětate, ér cei mai mulţĭ au avutŭ întrarea gratuită, ba pentru unii s'a plătitŭ din venitulŭ balului la banchetŭ şi ameadădi, — biblioteca şcólei totuşĭ a avutŭ unŭ venitŭ netŭ de 23 fl.

Au suprasolvitŭ peste preţulŭ de întrare: Dr. I. Nichita 2 fl., A. Cosma 1 fl., Nechita Liscanŭ 40 cr., Dem. Popŭ adv. 1 fl.. Alesandru Mica dela Odorheiu 2 fl., şi Dem. Kœvári medicŭ cerc. în Belşiugŭ 1 fl.

Folosulŭ materialŭ, ce e dreptŭ, a fostŭ modestŭ, dêr câştigulŭ moralŭ nu se póte preţui.

Mulţămindŭ On. publicŭ, care a contribuitŭ la ridicarea însemnătăţei acelei dile cu presenţa Dnia-lorŭ şi prin ofertele marinimóse, dorescŭ Reuniunei învěţătorilorŭ românĭ Sělăgenĭ sě aibă totŭ-déuna şi pretutindinea o primire şi succesŭ cum a fostŭ celŭ dela Hotoanŭ.

— ŭ.

DIVERSE.

Viéţa lui Paniţa. Cetimŭ în „România“: Maiorulŭ Paniţa, a cărui conspiraţiă contra domniei şi vieţei prinţului Ferdinandŭ alŭ Bulgariei avea unŭ sfîrşitŭ atâtŭ de tristŭ, a avutŭ o înfăţişare impunětóre, cu trăsurile feţei distinse şi o mustaţă neagră, ce-i şedea fórte bine. Elŭ era în vîrstă de 39 anĭ, arăta însě multŭ mai těněrŭ. Era înruditŭ cu familiele cele mai marĭ din Bulgaria şi chiar întru câtŭ-va cu Stambulov. Născutŭ în Tirnova, căsětoritŭ şi cumnatŭ alŭ lui Nicolaev, fostulŭ ministru de resbelŭ, în timpulŭ regenţei, după plecarea lui Alexandru de Batemberg. Inainte de a fi întratŭ în armată, era advocatŭ şi poseda o cultură europeană. In timpulŭ rěsboiului ruso-turcŭ întră în armată ca voluntarŭ şi în rěsboiulŭ sêrbo-bulgarŭ se afla în capulŭ unei legiunĭ de studenţĭ. După restabilirea păcei, principele Alexandru de Batemberg 'şĭ exprimà dorinţa, ca acéstă legiune sě se disolve pentru ca studenţii sě mérgă a-şĭ termina studiile lorŭ. O deputaţiune venì sě céră lui Paniţa a da urmare dorinţei princiare. Paniţa însě rěspunse cu unŭ focŭ, trasŭ cu însăşĭ mâna sa, asupra aceluia care, 'i vorbia în numele tuturorŭ. „Nesupunerea vóstră o pedepsescŭ cu mórte!“ esclamà elŭ trăgêndŭ foculŭ. In Bulgaria se comentéză multŭ acestŭ episodŭ spre a se accentua asupra faptului, că elŭ care cu mórte a pedepsitŭ pe celŭ care s'a abătutŭ dela disciplina militară, însuşĭ de o astfelŭ de mórte a trebuitŭ sě péră. Paniţa a fostŭ şi preşedinte alŭ curţii de casaţiă militară.

Colera. „Petit Journal“ scrie, că în Cuxacdaude, districtulŭ Narbone (Francia), unŭ omŭ s'a bolnăvitŭ de colerá şi a muritŭ. Din Gandea (Spania) se scrie, că dintre şese persóne carĭ s'au bolnăvitŭ de colerá trei au muritŭ; asemenea s'au ivitŭ casurĭ de coleră în Carjente, Genovas, Rigba şi Duero (Portugalia) unde unŭ omŭ a muritŭ de coleră.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din Iuliu st. n. 1890.

Bancnote romînescĭ	Cump.	9.25	Vênd.	9.27
Argintŭ românescŭ -	„	9.21	„	9.24
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.26	„	9.28
Lire turcescĭ - - -	„	10.50	„	10.55
Imperialĭ - - - - -	„	9.48	„	9.53
Galbinĭ .	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	102 —	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	133.—	„	134.—
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—
Discontulŭ 6- 8% pe anŭ.				

Cursulŭ la bursa de Viena

din 5 Iuliu st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	102.55
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	99.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ - - - - - - - - - - - -	116.90
dto argintŭ - - - - - - - -	97.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	113.—
Bonurĭ rurale ungare - - - - - -	89.—
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	139.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	127.50
Renta de hârtiă austriacă - - - -	88.55
Renta de argintŭ austriacă - - - -	89.—
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.40
Losurĭ din 1860 - - - - - - - - -	140.10
Acţiunile băncei austro-ungare - -	981.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	343.25
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	303.75
Galbenĭ împěrătescĭ - - - - - - - -	5.52
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.28
Mărcĭ 100 împ. germane - - - - -	57.35
Londra 10 Livres sterlinge - -	116.90

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

---

nicĭ chiar în diminutivulŭ întrebuinţatŭ de poporŭ în poesia sa, nu se aude ă schimbatŭ în o, de esemple:

Târnăviţă apă lină
Cin' bea din tin' se 'nstrăină;
Eu numa câtŭ te-am gustatŭ
Şi tare m'am străinatŭ.

Dragile mele locurĭ iubite, multŭ mai sunteţĭ schimonosite de literaţii românĭ cu nume şi renume!

Greşelile comise de D-lŭ Xenopolŭ îşĭ află culmea şi cununa pe pagina 266 în care dă unŭ exemplu viu câtŭ de puţinŭ s'a ocupatŭ cu studiarea etnografică şi toponimică a Transilvaniei.

„Acéstă pétră, dice D lŭ Xenopol în necunoscinţă de toponimiă, a fostŭ găsită la satulŭ *Ghelmariu* (? !) între Orăştiă şi Alba-Iulia pe cursulŭ Murěşului. De ceea parte a rîului se vědŭ în dreptulŭ satului şi astădĭ încă ruine de băi romane. Pétra a fostŭ decĭ dedicată apei, care alimenta băile şi întăriturile cetăţii dace. Numele de astădĭ alŭ localităţii **Ghelmariu** (? !) este invederatŭ derivatŭ din *Germisara* prin schimbarea consónelorŭ liquide *r* în *l* şi elisiunea silabe mijlocii....

„Asupra derivării numelui Ghelmariu (?!) din Germisara, ne-au atrasŭ luarea aminte colegulŭ nostru D-lŭ Aronŭ Densuşianu. Notămŭ, că acésta inscripţiă a fostŭ găsită în ruinele băilorŭ dela Al-Gyögy (?!) în faţa satului *Ghelmariu*“. (sic.)

Se póte, că D-lŭ Ar. Densuşianu sě-i fi atrasŭ atenţiunea asupra derivării numelui, însě nu admitŭ odată cu capulŭ, că D-lŭ Ar. Densuşianu sě i fi datŭ acele numirĭ pocite, carĭ nu suntŭ nicĭ românescĭ, nicĭ ungurescĭ.

Satulŭ în cestiune, Românii îlŭ numescŭ **Gelmarŭ** şi Ungurii Gyalmár. In faţa satului acestuia e localitatea Gioagiulŭ de josŭ, pe care Ungurii o numescŭ Al.-Gyogy şi nu Al.-Gyögy, cum o numesce d-lŭ Xenopol. Prin urmare atâtŭ Ghelmariu, câtŭ şi Al-Gyögy alŭ D-lui Xenopol, nu suntŭ decâtŭ invenţiunĭ originale ale D-lui Socec, trecute de D-lŭ Xenopol în cartea sa ca numirĭ adevěrate românescĭ.

Décă D-lŭ Xenopol s'ar fi adresatŭ în cercetările sale poporului, despre care vorbesce, şi nu şi-ar fi luatŭ isvórele din Harta editată de Socec, de sigurŭ, că acestŭ poporŭ i-ar fi spusŭ:

„Ei, D-le profesorŭ! La Gioagiulŭ de josŭ şi astădĭ suntŭ „scaldele romane la care vinŭ „boerii din depărtare şi noi opin„carii scimŭ, că acestŭ Gioagiu, „pe care D-ta îlŭ numescĭ Al.-„Gyögy, se împarte în trei des„părţirĭ: Susenĭ, Josenĭ şi Feredeŭ, „şi aci s'a găsitŭ pétra despre „care D-ta scrii într'o limbă, pe „care noi, Românii, n'o înţelegem!“

Sě presupunemŭ, că unulŭ dintre profesorii universitarĭ dela Pesta, de esemplu, Hunfalvy sêu Vámbery, ar fi presentatŭ Academiei maghiare o lucrare despre: *Descălecarea şi stăruinţa Ungurilorŭ în Panonia*“ şi tótă toponimia ar fi fostŭ românéscă precum: Şiria in locŭ de Világos. Alba-Regală în locŭ de Székes-Fejérvár, Timişŭ în locŭ de Tömös, Buzeu în locŭ de Bodza, Muntenia în locŭ Havas-Alföld, Cojocna în locŭ de Kolozs, Gelmar în locŭ de Gyalmar, Gioagiulŭ de jos în locŭ de Alsó-Gyogy, Codlea în locŭ de Feketehalom, Rupea în locŭ de Kőhalom, Branŭ în locŭ de Törcsvár, Sub-Cetate în locŭ de Váralya, Călanŭ, sêu **Kiskălău** alŭ D-lui Xenopol, în locŭ de Kiskalán etc. etc., ce ar fi făcutŭ acea Academiă cu o asemenea lucrare? De sigurŭ, că în locŭ s'o premeieze ar fi aruncat'o pe feréstră.

La noi însě corpulŭ academicŭ trece cu vederea capitala denaturare a numirilorŭ românescĭ şi stabilesce d-lui Xenopol cea mai înaltă reputaţiune literară.

Incâtŭ pentru stilŭ, autorulŭ observă, că „adevěrului istoricŭ nu-i va sta nicĭ-odată rěu, când va fi învělitŭ într'o haină frumósă.“

Aşa e, decâtŭ adevěrulŭ toponimicŭ românŭ, autorulŭ l'a învěluitŭ într'o haină strîmtă unguréscă, care nu se potrivesce cu adevěratulŭ graiu istoricŭ românescŭ, şi corpulŭ academicŭ era cu atâtŭ mai multŭ datorŭ a încerca acéstă haină înainte de a-o îmbrăca cu premiulŭ de 5000 lei, cu câtŭ scia, că într'o polemică literară asupra „Teoriei lui Rösler“, urmată în primăvéra anului 1885, în privinţa **„adevěrului istoricŭ“** d-lŭ Al. D. Xenopol a rěmasŭ învinsŭ.

Unŭ Olteanŭ.

Nr. 2064—1890. 371,1—2

PUBLICAŢIUNE

referitóre la darea pe agoniselĭ de a III classă.

Din partea subscrisului oficiu orăşenescŭ de dare se aduce spre sciinţa publică, cumcă conspectele asupra mĕsurărei dărei compuse de direcţiunea finanţiară reg. ung., carĭ conţinŭ quotele de dare pro 1890, 1891 şi 1892 referitóre la darea pe agoniselĭ de a III-a clasă asupra dăjdierilorŭ mai josŭ amintiţĭ, se află conformŭ art. de lege 44 din 1883 (§. 18) în decursŭ de 8 ḑile i. e. din *5 pănă incl. 12 Iulie a. c.* la subscrisulŭ oficiu spre examinare din partea fiă-cărui, oferindu-se fiăcărui ocasiunea de a-şĭ face eventuale observaţiunĭ asupra quotelorŭ de dare atâtŭ pentru persóna sa propriă, câtŭ eventualminte şi pentru alţii. Observările aceste se potŭ aşterne pe cale scripturistică în decursulŭ acestorŭ 8 ḑile la direcţiunea finanţiară reg. ung., mai târḑiu însĕ la comisiunea mĕsurărei de dare.

Totŭ-deodată se amintescŭ ḑilele în carĭ se vorŭ ţinea din partea comisiunei mĕsurărei de dare pertractările asupra dărei pe agoniselĭ de a 3-a clasă, observându-se totdeodată, cumcă pertractările se vorŭ ţinea în casa sfatului în tótă ḑiua dela 8—12 óre înainte de prânḑ, cu care ocasiune 'şĭ potŭ dăjdierii face observaţiunile, séu în persónă séu prin plenipotenţiaţĭ, asupra quotelorŭ de dare valabile în sensulŭ §. 11 alŭ art. de lege XLIV din 1883 pentru anii 1890, 1891 şi 1892.

Mĕsurarea dărei se va suscepe în următorulŭ şirŭ:

Lunĭ în 14 Iulie 1890:

Lemnarii, aurarii şi curăţitorii umblătorilorŭ, dela post. 1—50.

Marţĭ în 15 Iulie 1890:

Móşele, triftĕrarii, birjarii, dela post. 51—123.

Mercurĭ în 16 Iulie 1890:

Bărbierii şi friserii, cismarii, dela post. 124—184.

Joi în 17 Iulie 1890:

Pantofarii, neguţătorii de pantofărie, cofetarii, alimentatorii spitalelorŭ şi institutelorŭ de infirmĭ, architecţii, post. 185—247.

Vinerĭ în 18 Iulie 1890:

Strugarii, fotografii, totŭ felulŭ de zugravĭ, lustruitorĭ, cărătorĭ de năsipŭ, post. 248—334.

Sâmbătă în 19 Iulie 1890:

Furnisorii orăşenescĭ, cărăuşii, arendatorii de scălḑĭ, posesorii de scalde, fabricanţii de peptene, ţesĕtorii de lână, spiţerii, cusătorii, dogarii, tapiţerii, pălărierii, post. 335—392.

Lunĭ în 21 Iulie 1890:

Fabricanţii de perii, posesorii institutelorŭ de prostituţiune, urloierii, rotarii, fabricanţii mărfurilorŭ de lutŭ, fabricanţii pe piele, fabricanţii de oţetŭ, fabricanţii materialului de lemne, fabricanţii mărfurilorŭ de lemne, strimfarii, fabricanţii de gazŭ, fabricanţii scaunelorŭ de trestie, fabricanţii de petroleu, fabricanţii de rozolŭ, fabricanţii de liquer, berarii, fabricanţii de săpunŭ, fabricanţii de ţigle, furnisorii de petrişŭ şi depositarii de paturĭ, post. 393—439.

Marţĭ în 22 Iulie 1890:

Comissionarii, neguţătorii de producte, arendaşii morilorŭ de ferĕstrĕu, neguţătorii de vinurĭ, neguţătorii apelorŭ minerale, neguţătorii de pele, neguţătorii de mobile, neguţătorii de fructe şi victualii, post. 440—490.

Mercurĭ în 23 Iulie 1890:

Neguţătorii de peşte şi victualii, neguţătorii de pĕrŭ de capră şi de pele, vêndĕtorii de cépă, neguţătorii de straie, neguţătorii de scórţă, neguţătorii de scândurĭ, neguţătorii mărfurilorŭ de galanterie, fabricanţii instrumentelorŭ optice, modistele, comisionarii de mode, neguţătorii de drojdii, neguţătorii de lemne, post. 491—544.

Joi în 24 Iulie 1890:

Neguţătorii de lână, neguţătorii de postavurĭ, neguţătorii de pălării, librarii, neguţătorii de cânepă, neguţătorii de făină, neguţătorii de chipurĭ şi de haine, neguţătorii de haine, neguţătorii de anticvariate, post. 545—598.

Vinerĭ în 25 Iulie 1890:

Sfĕrnarii, vênḑătorii de tabacŭ, post. 599—662.

Sâmbătă în 26 Iulie 1890:

Neguţătorii mărfurilorŭ coloniale, vênḑătorii de sare, neguţătorii maşinelorŭ de cusutŭ. vênḑătorii de spirtŭ, neguţătorii mărfurilorŭ de ferŭ, neguţătorii mărfurilorŭ de sticlă şi de porţelanŭ, vênḑătorii de lapte, vênḑĕtorii de brânză şi de caş, vênḑătorii de unt, post. 663-709.

Lunĭ în 28 Iulie 1890:

Neguţătorii de aripate, vênḑĕtorii de verdeţurĭ, vênḑătorii de vechiturĭ, posesorii de cafenele, vênḑătorii de rachiu, vênḑătorii de beuturĭ în mĕsurĭ micĭ, post. 710—799.

Marţĭ în 29 Iulie 1890:

Cârciumarii dela post. 800—865.

Mercurĭ în 30 Iulie 1890:

Cârciumarii dela post. 866—924.

Joi în 31 Iulie 1890:

Măcelarii, afumătorii de carne, fabricanţii de salamŭ, post. 925—983.

Vinerĭ în 1 Augustŭ 1890:

Inginerii, morarii, ḑidarii, post. 984—1011 şi 1073—1095.

Lunĭ în 4 Augustŭ 1890:

Medicii, dentiştii, veterinarii, advocaţii, notarii publicĭ post. 1012—1056.

Marţĭ în 5 Augustŭ 1890:

Fabricanţii de coşurĭ, faurii, grădinarii, mănuşarii, pietrarii, legătorii de cărţĭ, funarii, ascuţătorii, pardositorii, lăcătuşii, mechanicii, samsarii de cai, colectanţii de loteriă, orologierii, fabricanţii de organe, post. 1057-1073 şi 1096-1131.

Mercurĭ în 6 Augustŭ 1890:

Pânarii, turtarii, schimbătorii de banĭ maestrii de poştă, postovarii, tunḑĕtorii de postavurĭ, ţesĕtorii, post. 1132-1191.

Joi în 7 Augustŭ 1890:

Căldărarii, fabricanţii de pile, curelarii, cojocarii, tipografii, posesorii prăvălielorŭ de brodărie, învĕţătorii, confesionarii, învĕţătoresele şcólelorŭ froebeliane, instructorii de citeră, instructorii de cantŭ, instructorii în limba francesă, instructorii de dansŭ, acordatorii de musică şi clavire, speditерii, pielarii, post. 1192—1245.

Vinerĭ în 8 Augustŭ 1890:

Croitorii pentru bărbaţĭ, croitorii pentru femei, cusătoresele, croitorii de albiturĭ, instructorii pentru croitŭ, fabricanţii de vată, esecutorii judecătorescĭ, posesorii institutelorŭ de spălatŭ şi călcatŭ cu ferŭ, posesorii institutelorŭ întreprinderilorŭ funebrale, întroducĕtorii de telefóne, fabricanţii de artificii, post. 1246—1298.

Sâmbătă în 9 Augastŭ 1890:

Agenţii, posesorii institutelorŭ de amanetare, musicanţii orăşenescĭ, post. 1299—1346.

Lunĭ în 11 Augustŭ 1890:

Dĕrstarii, fabricanţii de cârnăţei, muzicanţii ţiganĭ, chiriaşii de case, chiriaşii de redute, post. 1347—1400.

Marţĭ în 12 Augustŭ 1890:

Arendaşii de pămêntŭ, post. 1401.

Mercurĭ în 13 Augustŭ 1890:

Arendaşii de pămêntŭ.

Joi în 14 Augustŭ 1890:

Intreprinderile şi reuniunile supuse aşternerei de socotelĭ.

Braşovŭ, în Iulie 1890.

Oficiulŭ orăşenescŭ de dare.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ accelerată.	Trenŭ accelerată	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.03	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.39	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbĕu			7.11	6.28
Nădĕşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7 04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucurescĭ	9.3(		11 36	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelerată	Trenŭ de pers.	Trenŭ accelerată.	Tren de persóne
Bucurescĭ	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Haşfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.59
Copşa mică	6.46	10.32		3.13
	6 48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7 22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7.58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8 45	2.46	2.39	6.08
Ghirişŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.5[illegible]
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	8.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5 11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7 15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ accelerată.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovaţŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulişŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6 52
Conop		5.38	7.17
Bĕrzava		5.53	7.33
Soborşinŭ		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotŭ		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ accelerată.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulŭ de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.06
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bĕrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulişu	Trenŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5.50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. d. p.	Tr. omn.
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12 29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşŭ	9 35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10 23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşenĭ	12.—	4.02	8.15

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn.
Petroşenĭ	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.1(

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Mureşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

	T. omn.
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budatelecŭ	4.50
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişóră	10.52	5.28

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.